

Nieuwsbrief IVN Eemland

Februari 2021

Sneeuw langs de Dorpsstreek. Op de achtergrond de bomen rond het Soesterveen. Foto Annette van Dijk

Agenda

- Geen activiteiten wegens corona

Bevlogen IVN'er Jeroen Vis overleden

Woensdag las ik in de Soester Courant dat zondag 24 januari Jeroen Vis is overleden.

Niet veel later viel de rouwkaart in de bus.

Jeroen was al geruime tijd ziek. Zelf ken ik Jeroen zolang als ik bij IVN betrokken ben, van zowel de wandelwerkgroep als de scholenwerkgroep. Jeroen was in zijn werkzame leven onderwijzer en dat is altijd merkbaar gebleven. Hij wist heel veel van de natuur en zijn kennis hield hij op peil door veel met zijn neus in de natuurboeken te zitten. Hij bracht zijn kennis graag over op natuurgidsen en op kinderen. Wie kent zijn verhaal niet over de ontwikkeling van galwespen? Een ander geliefd onderwerp van Jeroen was 'bomen in de winter'. Met veel geduld legde hij uit dat de knoppen van de eik spiraalsgewijs om de tak liggen en vertelde hij over langlot en kortlot. Jeroen was van mening dat natuurgidsen soms te weinig kennis van zaken hadden. Hij spijkerde dat graag bij.

Heel lang hebben we manieren verzonnen om Jeroen tijdens bijv. een herfstwandeling de mogelijkheid te geven om zijn verhaal te doen. Helaas ging het lopen dusdanig moeizaam dat dat uiteindelijk niet meer lukte. Op 1 april 2019 hebben we in de wandelwerkgroep afscheid genomen van Jeroen.

Met Jeroen gaat er een bevlogen IVN'er verloren met veel natuurkennis.

Tanneke Voorintholt

PS: In de komende nieuwsbrief van IVN zal een uitgebreider In Memoriam te lezen zijn.

HERKANSING: Excursie naar de Millingerwaard op zaterdag 15 mei.

In dit jaar willen we er allemaal weer graag op uit trekken, om waar en wanneer mogelijk, onze agenda's weer te vullen met kleine lichtpuntjes.

Wij, als werkgroep excursies willen daar graag aan meewerken, zo is er recent contact geweest met de enthousiaste gids en tevens vrijwilliger in het veld, die ons vorig jaar in het boeiende gebied van 't Zwanenbroekje en de Millingerwaard zou rondleiden.

Een datum én reservedatum zijn vastgelegd samen met de gids (hij is nog steeds héél enthousiast). Zij die zich vorig jaar al hadden aangemeld hebben inmiddels de mogelijkheid gehad om zich als eersten weer aan te melden.

Er zijn nu nog 4 plekken te vergeven voor snelle beslissers, verder werken we met een reservelijst.

Dit alles is uiteraard onder voorbehoud, afhankelijk van het beleid tegen die tijd, ook het carpoolen is misschien wat lastiger, we weten niet of dat t.z.t. weer mogelijk is én de chauffeurs dit willen, alles is nog ongewis.

Gaat de excursie op 15 mei noodgedwongen niet door dan verplaatsen we die naar zaterdag 25 september, de deelnemerslijst schuift mee, minus degene die heeft aangegeven dan niet te kunnen. Die plek gaat naar degene bovenaan de reservelijst enz.

T.z.t is het dan misschien wél mogelijk om met méér mensen het veld in te gaan, handig als je dan al op de reservelijst staat.

Bij aanmelding graag het complete vragenlijstje invullen, dat scheelt ons terugkoppeling en tijd.

Deelnemerslijst INVULLEN!

- 1/ Ben je lid, donateur, of huisgenoot lid/donateur
- 2/ Telefoonnummer
- 3/ met hoeveel personen kom je
- 4/ Chauffeur? is er plek voor passagiers, zo ja hoeveel plek
- 5/ wil je, indien mogelijk, meerijden
- 6/ heb je belangstelling voor de altijd leuke nazit (eigen kosten drankje hapje) meerrijders zijn afhankelijk van de chauffeur

Aanmelden via: Excursies@ivn-eemland.nl

Alvast inlezen: kijk dan op de site IVN Eemland bij activiteiten waar de excursie ook aangekondigd staat, er zijn al wat tips geplaatst.

Met hartelijke groet,

Corry Heus coördinator werkgroep &
Trudy Eerkens en Violet Middelman.

Beleef de natuur

Paddenwerkgroep Soest bestaat 10 jaar

Nieuwe paddenredders welkom!

● In 2011 startte de Paddenwerkgroep Soest met het overzetten van padden tijdens de jaarlijkse trek. Het eerste jaar werden al enkele honderden padden overgezet. Door de knelpunten, plekken waar de meeste slachtoffers vielen, in kaart te brengen werden in 2014 al meer dan 1800 paddenlevens gered. 2018 Was een topjaar met bijna 2000 padden. In 2019 liep het aantal al terug. Een dieptepunt werd 2020. Ondanks volle inzet van de paddenwerkgroep bleef het bij 680 padden.

Teruggang aantal padden

● De teruggang in het aantal padden wordt niet alleen in Soest geconstateerd. Landelijk is het aantal sinds 2008 gehalveerd. In andere landen is dezelfde trend te zien. Oorzaken zijn veranderingen in het leefgebied door intensivering van de landbouw, versnippering van het landschap (aanleg van nieuwe wegen en fietspaden), toenemend verkeer en klimaatverandering. De drie droge zomers op rij eisen hun tol. Vocht en voedsel zijn in bepaalde perioden te schaars geweest.

Dubbeldekker. Foto Jelger Herder

● Padden zijn uitstekende natuurvriendelijke bestrijders van muggen! Ze vormen een belangrijke schakel in de voedselkringloop. Naast insecten eten ze naaktslakken en wormen. Ze worden gegeten door o.a. egels, vossen, ringslangen, roofvogels, kraaiachtigen en reigers.

Vermindering van het aantal padden brengt de voedselvoorziening van hun vijanden in gevaar. Het is juist nu van groot belang om de padden te helpen!

Paddentrek

● Ergens in februari of maart, afhankelijk van de temperatuur en neerslag, ontwaken de padden uit hun winterslaap. Zij trekken dan in de vroege avonduren van hun droge winterslaapplaats naar poel of sloot om te paren en om eieren af te zetten. Tijdens deze paddentrek worden duizenden dieren doodgereden op plaatsen waar verkeerswegen de route van winter- naar zomerverblijf doorsnijden. De pad, net ontwaakt uit de winterslaap, is nog erg langzaam. De kans dat het dier de overkant levend bereikt is ook bij weinig verkeer klein. Soms, als man en vrouw elkaar onderweg tegen komen, kruipt het mannetje al op het vrouwtje. Deze 'dubbeldekkers' zijn nog trager en daardoor extra kwetsbaar!

● De paddenwerkgroep plaatst op strategische punten schermen in de berm en graaft emmers in. Op die plekken kunnen de padden dan niet zelf oversteken. Zij worden door de vrijwilligers veilig naar de overkant gebracht. Op deze manier worden veel paddenlevens gered.

Paddentrio. Foto Peter Tebbens

Paddenredders

- Vrijwilligers zijn hard nodig! Door één á twee maanden één of meer avonden per week te helpen kun je al honderden padden redden! De Paddenwerkgroep is actief op de Wieksloterweg en Insingerstraat. De aantallen worden bijgehouden op tellijsten die landelijk worden verwerkt door RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland). De resultaten zijn te zien op www.padden.nu. Met deze gegevens krijgen we beter inzicht in het gedrag van de padden en hun aantal. Op genoemde website heeft de Paddenwerkgroep Soest een eigen afdeling.
- Als gevolg van de coronamaatregelen kan de IVN Paddenwerkgroep Soest dit jaar geen startbijeenkomst houden. Nieuwe mensen die mee willen doen kunnen mailen naar padden@ivn-eemland.nl of telefonisch contact opnemen met de coördinator Tim de Wolf (06-22083997). Er wordt dan via de mail informatie toegezonden. Nadere gegevens zijn te vinden op www.ivn.nl/afdeling/eemland/padden.

Na de oversteek van de weg worden de padden weer vrijgelaten. Foto Jelger Herder

Provincie Utrecht wil 600.000 bomen planten

Het is mogelijk om 600.000 nieuwe bomen aan te planten in de provincie Utrecht voor 2023. Dat staat in het [Bomenactieplan](#) dat door de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) is opgesteld in opdracht van de provincie Utrecht. De NMU heeft voor de provincie gekeken op welke manier het mogelijk is om de komende jaren 600.000 bomen aan te planten. Samen met Landschap Erfgoed Utrecht (LEU) brachten zij in kaart dat dit middels 38 verschillende boomplantprojecten haalbaar is. Sommige van deze projectideeën zijn al in een gevorderd stadium en een ander deel bevindt zich nog in de opstart- of ideeënfase. Het gaat onder meer om de aanleg van geheel nieuwe bossen in de provincie, maar ook om het planten van nieuwe bomen in bossen. Naast de provincie Utrecht ondertekenen nog elf Utrechtse organisaties het plan, waaronder het **IVN**.

Geen windmolens op Leusderheide, in Eemmeer en langs A1 bij Baarn

- Er mogen geen windmolens en zonnepanelen worden geplaatst op de Leusderheide en in het Eemmeer. Dat schrijven tientallen natuurorganisaties in een [openbaar manifest](#).
- De Leusderheide en het Eemmeer behoren tot mogelijke locaties in de zogeheten Regionale Energiestrategie (RES) voor het opwekken van duurzame energie. Het plan is geschreven om te kunnen voldoen aan de doelen van het klimaatakkoord dat het kabinet eind 2015 ondertekende in Parijs. Brancheorganisatie Energie Samen en Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU), de opstellers van het manifest, schrijven dat het Eemmeer een zogenoemd Natura 2000-gebied is 'met uiterst kwetsbare natuurwaarden van internationaal belang'.
- De Leusderheide gaat na het vertrek van het leger (nog niet bekend wanneer) deel uitmaken van het zogenoemde Natuurnetwerk Nederland (NNN) en is volgens de natuurorganisaties het 'meest waardevolle heideterrein van de provincie'. „Juist dankzij de beperkte mate van verstoring kan het deze vitale functie vervullen.”
- Ook langs de A28 nabij de Leusderheide, langs de A1 tussen Baarn en Amersfoort en langs het spoor tussen Amersfoort en Utrecht zouden volgens Energie Samen en de NMU geen windmolens mogen worden geplaatst. In het manifest doen zij een tegenvoorstel hoe de regio Amersfoort ook kan voldoen aan de klimaatdoelen. (Bron: AD Amersfoortse Courant)

- In het vervolg hierop: er zijn ook locaties uit onze regio genoemd die met een zorgvuldige inpassing **kansrijk** worden genoemd. Dat zijn:

Windmolens langs de A27 ten zuiden van Eemnes 0,034 hectare
Windmolens op industrieterrein Isselt in Amersfoort 0,017 hectare
Zonneveld bij ijsbaan Baarn 1 hectare
Zonnevelden aan randen Eempolder 30 hectare
Zonnevelden in berm A1 ten noorden van Baarn 50 hectare

- Plekken die inmiddels **geaccepteerd** zijn of een vergunning hebben:

Zonnepanelen op bedrijfsdaken en boerderijen 80 hectare
Zonnepanelen op overkapte parkeerterreinen 20 hectare
Zonnepanelen op geluidschermen 7 hectare
Zonnevelden bij knooppunt Eemnes 0,005 hectare
Zonneveld bij Maatweg (naast ziekenhuis Amersfoort) 10 hectare

IVN Eemland sluit contract met Paleis Soestdijk

● Het bestuur van het IVN Eemland is akkoord gegaan met een overeenkomst met Paleis Soestdijk over het gebruik van de kwekerij en boomgaard tegenover het paleis. De overeenkomst geldt voor 1 jaar, tot 1 januari 2022. Over een verlenging wordt in oktober gesproken. Het IVN heeft aangegeven graag een rol te willen blijven spelen in het toekomstplan. Het paleis geeft kwekerij en boomgaard, inclusief kas en appelhuis, in bruikleen. Het IVN mag het alleen gebruiken als kwekerij en boomgaard, te weten voor het houden van bijenkasten, bloemen, kruiden, bomen en bessen. Het IVN doet minimaal 5 keer mee aan een open dag en verleent medewerking met kleinschalige publieks- en besloten activiteiten in het gebied en de Parade. Het IVN mag ook zelf activiteiten ontplooiën op het gebied van natuur en duurzame voedselproductie. Het paleis en het IVN overleggen over bestemming en opbrengst van de oogst.

De bloementuin. Foto Wim Kok

Wandelroutenetwerk in oosten provincie Utrecht

● In opdracht van provincie Utrecht en in samenwerking met Regio Amersfoort, Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en deelnemende gemeenten, voerde het Routebureau Utrecht eind 2019 een verkenning uit voor mogelijke realisatie van een wandelroutenetwerk in het oosten van de provincie Utrecht. De verkenning richtte zich op de ontbrekende netwerkstructuur in de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, De Bilt, Eemnes, Leusden, Renswoude, Rhenen, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woudenberg en Zeist.

● Om de volgende stap richting realisatie van het wandelroutenetwerk te kunnen zetten is nu begin 2021 een realisatieovereenkomst opgesteld tussen provincie Utrecht en betrokken gemeenten. Met het ondertekenen van de realisatieovereenkomst worden afspraken vastgelegd over verdere realisatie, financiering van de aanleg en instandhouding na oplevering van het Wandelroutenetwerk Utrecht Oost. Volgens huidige inzichten kan het wandelnetwerk mogelijk opgeleverd worden in 2023. De onderhoudskosten van de wandelroute worden per kilometer doorberekend aan de gemeenten.

BIOLOGISCH MOMENT

Tel de mollen in je tuin

- De mol is een zoogdier dat niet vaak in de spotlight staat. Wat weten we eigenlijk over de mol? De mol komt (bijna) overal in Nederland voor, maar waar precies? De Zoogdierverseniging, Vroege Vogels, Natuurpunt en de Jaarrond Tuintelling roepen iedereen op om op zaterdag 8 en zondag 9 februari te zoeken naar mollen(sporen) en deze waarnemingen [door te geven](#).
- Na de succesvolle eerste mollen telling vorig jaar, vindt dit jaar de tweede editie van het Mollenweekend plaats. De meest voorkomende mollen sporen zijn natuurlijk molshopen. Deze vallen vaak goed op in weilanden, parken en tuinen, maar ze kunnen ook meer verscholen in het bos zijn. De kans dat je een levende mol, uitwerpselen of pootafdrukken ziet is erg klein, maar wie weet dat je geluk hebt als je goed zoekt. Waarnemingen kunnen ingevoerd worden via het speciale [mollenmeldpunt](#), of waarnemingen in de tuin via de [Jaarrond Tuintelling](#). De mollen telling is een goed moment om meer te leren over dit bijzondere zoogdier.

Levenswijze

- De mol (*Talpa europaea*) leeft bijna zijn hele leven onder de grond en is zowel overdag als 's nachts actief. Door zijn speciale rechte haarinplant kan de mol even gemakkelijk voor- als achterwaarts door de gangen bewegen. Mollen kunnen goed zwemmen en klimmen. De mol leeft alleen en ze hebben elk een eigen gangenstelsel dat tegen soortgenoten wordt verdedigd. In de paartijd (februari-april) gaan mannetjes op zoek naar vrouwtjes. Ze verlaten hun territorium en graven lange mollenritten, totdat ze een territorium van een vrouwtje hebben gevonden. De omvang van het territorium is sterk afhankelijk van het voedselaanbod.

Voedsel

- De mol eet uitsluitend dierlijk voedsel. Het gangenstelsel van de mol werkt als een val voor ongewervelde dieren; tijdens voedselrondes door zijn gangenstelsel, verschalkt hij de dieren die in de gangen zijn gevallen. Het belangrijkste voedsel is de regenworm. Daarnaast eet hij ook larven, insecten, spinnen en slakken en soms zelfs jonge muizen of eieren. Per dag eet de mol zo'n 50 procent van zijn lichaamsgewicht.

Sporen

- Door het graven van gangen werkt de mol losgewoelde grond omhoog, waardoor de bekende molshopen ontstaan. Soms kun je stenen, stukken glas of schelpen in molshopen vinden, die naar boven zijn gewerkt.

Uitwerpselen

- Uitwerpselen van de mol zijn 3-20 mm lang en ongeveer 2-5 mm in doorsnee. Ze zijn donkerbruin tot zwart met restanten van regenwormen en insectenlarven. Vaak zijn ze aan één kant puntig en aan de andere kant stomp, de vorm is afhankelijk van het gegeten voedsel. De uitwerpselen worden zelden gevonden. Soms liggen ze bovenop een molshoop of in een geopende gang.

Pootafdrukken

- De prenten van de mol zijn 15 mm breed en 11 mm lang. Bij de voorvoet zijn vijf puntjes te zien en bij de achtervoet vijf tenen en lange nagels.